

Bettie Page: Den skuldlösa synden

En formlig Bettie Page-våg sköljer över världen. Susanne Backman berättar om denna pikanta utmanare till Marilyn Monroe.

Borsan hade en raggarbil som kallades för knullambulansen. Det var 1963 i Norrland och jag lade märke till en förjusande vacker mörkhårig kvinna som i form av ett klistermärke satt på instrumentpanelen i bilen. Det var första gången jag mötte Bettie Page.

Saklitteratur

Karen Essex och James L. Swanson
Bettie Page
The life of a pin-up legend
General Publishing Group, 1995

Andra gången ser jag henne på omslaget till en serietidning i en bod i Gamla Stan. Samma vecka dyker hon oförmodat upp när jag surfar på nätet efter material om mode, bikinis. Jag har irrat ut på en länk som för mig fyrtio år bakåt i historien och när pannluggen, kattögonen och den sensuella knipmunnen rullar upp på skärmen gläds jag åt igenkännandet och känner lite vemod.

Redaktör för skoltidningen

Vem var hon?
Bettie Page föddes 22 april 1923 i Nashville, Tennessee. När hon var tio skilde sig föräldrarna och hon placerades med sina två systrar på barnhem. Vi möter henne sedan som energisk redaktör för skoltidningen och hon spelar med i skolpjäser. Hon går på Peabody lärarcollege och hon knäcker extra som sekreterare till en doktor Crabb, romanförfattare med krig som specialitet. Hennes dröm är Hollywood och efter tre års teaterstudier och efter att ha skilt sig från sin tonårskärlek beger hon sig dit.

Mötet med kamerorna på Twentieth Century Fox blev en flopp – den breda systatsaccen och det uppluffade håret gjorde inte succé. Först i New York som karriären tar fart. Men då som modell.

Ett polisbefäl med intresse för styrketräning och friluftsliv upptäckte henne 1950, när hon pro-

Bettie och Betty. Själv skriver hon sig Bettie Page, men i den allt vildvuxnare bokfloran kring henne får hon i allmänhet heta Betty. (Foto t v: Bunny Yeager)

menerade på Coney Island. Han övertalade Bettie att anlägga luggen och att posera i bikini för stillbilder. Det blev genombrottet.

Idag är Bettie Page kult och storindustri; allt från herrtidningar, seriemagasin, fanzines, videos, tatueringar, klistermärken och kultprodukter för fetischister använder Bettie som mjölkossa. Hon har blivit cybervadens egen spank-inggudinna och kallas respektlöst kärleksfullt "Kissen med piskan". Lesbiska tjejer ordnar Bettie Page-afnarn med Bettiedrinkar och dresscode = leopardbikini och piska. Hon har också fått en fan club som vidarebefordrar brev till henne.

Syskonparet Paula och Irving Klav fick kontakt med Bettie Page 1951. Hon blev snabbt deras mest efterfrågade modell och de låg bakom den sadomasochistiska, fetischistiska inriktningen. I 50-talets pryda och moralistiska Amerika fick bilderna strykande åtgång och Irving mottog bisarra brev från män som ville låna Bettie för en weekend, betslad som ponny, iförd gummidräkt, med ansiktsmask, som dominant häxa eller som slavinna.

– Vi hade rätt roligt åt breven, minns Bettie fyrtio år efteråt.

I själva verket förefaller förhållandet såväl sedligt som strikt affärsmässigt. Irving var den ende som fick fotografera Bettie i bondageutrustning och han var lyckligt gift.

Bettie Page varken fick eller krävde royalties för drivorna av bilder som togs de sju år hon var modell.

Vad som skrämde henne var tagningarna där hon bandes i olika ställningar utomhus. Men de bilderna var syskonen Klaws guldgruva, det kunde hon konstatera.

– En del män tycker om att se kvinnor hjälplösa.

Syskonen upptäckte också lönsamheten i 8 mm film. Små historier knäpades ihop och fästes på celluloid – titlar som *Betties högklackade skor* och *Bettie kidnappas* anger inriktningen.

Bunny Yeager, en kvinnlig fotograf från Miami, tog andra bilder: Bettie naken bland klippor, smör-

jande in sig med sololja, fiskande med kastspö och uppvisande fångsten och ett och annat djungelmotiv.

– Jag antar jag var en kändis då, säger hon numera blygsamt.

Större delen av scenkostymeringen sydde hon själv, hennes bikinis väckte anstöt i Amerika men bars i Europa av de djärva.

Av de två roller hon spelade – Bondage-Bettie och Bikini-Bettie – menar hon numera att hon trivdes bättre med den senare. Det var naturligare att posera näck för Bunny Yeager. Bondageutstyrelsen fick henne att fnissa.

Det märkliga är myten Page. Hon är lika sund som kvinnorna i mjällshampooannonserna. Hon utstrålar inte särskilt mycket synd där hon står hukad över en domptörpall, med en cigarett mellan läpparna och långa svarta handskar, nonchalant viftande med en piska. Kanske anas en räv bakom örat? Men skäms, det gör hon inte. Ögonen glittrar.

Efter två timmars arbete i skyhöga klackar framför Irvings kamera hade Bettie dragit in en veckas sekreterarlön och kunde gona sig framför TV:n i ungfläckstvän runt hörnet från Broadway. En

hamburgare med dressing slank ner på vägen till gymmet för ett träningspass med grabbarna. Hon var noga med fysiken och är så än idag, 74 år. Hon levde enkelt, drack inte och använde inga droger. Klaws och Yeager producerade ingen riktig pornografi med sunnfaktor. I stället blev det kult.

Åtal för obscenitet

Bettie Page lär vara den mest avbildade modellen genom tiderna, men 1957 tog karriären slut.

Klaws ställdes inför rätta anklagade för obscenitet 1955 och Bettie började tänka om. Hon var då 32 år och gift med en yngling på tjugo och äktenskapet haltade. De intressen makarna delade var sex, hamburgare och bio.

Efter ett gräl under juldagarna tog sig Bettie en promenad under stjärnorna. Någon tog hennes hand och en osynlig kraft ledde henne tvärsöver gatan till en hjälpegrens kyrka. Under predikan började hon gråta. Nästa söndag var hon tillbaka i kyrkan. Så försvann Bettie Page från pin-up-scenen.

Los Angeles bibelinstitut var första anhalten på vägen till Gud, där efter en skola i Chicago och med insats av sparkapitalet en ny bibelskola i Oregon. Sedan dess har hon arbetat som Guds utsända, varvat med besök hos syskonen och deras familjer. Hon lever i södra Kalifornien, mycket enkelt. Fortfarande är hon tokig i gamla filmer på TV och hamburgare. Hon har koll på vilka TV-stjärnor och modeller som är heta.

– Nja, jag har sett Pamela Anderson, lär hon ha muttrat vid en intervju. Men jag tycker bättre om Claudia Schiffer.

Beundrare skänker pengar

Seriemogulen Dave Stevens är fan och granne och har återupplivat Bettie i *Bettie Page Comics*. Han tar med henne ut på middagar och bio. Tills nyligen har hon annars levt på socialbidrag. Bettie Page varken fick eller krävde royalties för drivorna av bilder som togs de sju år hon var professionell modell. Idag har hennes beundrare, främst fetischistiskt lagda män, skänkt pengar för att göra hennes liv drägligare. Män som gillar att se hjälplösa kvinnor lämnar dem inte alltid hjälplösa.

SUSANNE BACKMAN

Häromveckan dök den ultimata janniken upp på en veckotidnings löpsedel:

LESBISK
TV-KÄNDIS
ÖVERTOG
JANNIKES
POJKVÄN

På fem rader lyckas denna rubrik kondensera ett helt års sensationsjournalistik. Men vi kan få ut ännu mera betydelse ur rubriken genom att göra en Jakobson på den.

Enligt Roman Jakobson använder sig poesi av en särskild teknik för att skapa betydelse: "Den poetiska funktionen projicerar ekvivalensprincipen från selektionsaxeln på kombinationsaxeln." (Roman Jakobson: "Lingvistik och poetik", i dessammes *Poetik och*

Att tolka en jannike

Språkvetaren Jan Anward kastar sin krok i veckopressen. Under den glättade ytan går de lingvistiska gäddorna.

lingvistik. PAN 1974.) Vad Jakobson syftar på med denna berömda, men ack så kryptiska formulering är följande (medvetna eller omedvetna) teknik: Genom att placera ljudliga ord på parallella ställen i en text visar man att de hänger samman betydelsemässigt på ett nytt sätt. I den klassiska *Hälsan för halsen* – Bronzöl gör ljudligheten hälsan och hälsan till utbytbara storer – tack vare Bronzöl.

Att jannikerubriken är poetisk strukturerad är fullständigt klart.

Två nominalfraser med strukturen attribut + sammansatt substantiv (*lesbisk TV-kändis* och *Jannikes pojkvän*) förenas av ett finit sammansatt verb (*övertog*) med en genomgående stavelseöppning i den andra stavelsen i de sammansatta orden (*ve* i *TV-kändis*, *ve* i *övertog*, *vå* i *vän*).

Dessutom speglas de båda stavelseöppnande konsonanterna *v* och *t* i *övertog* i de båda sammansatta substantiven. Första konsonanten i första ledet i det sam-

mansatta verbet (*v* i *övertog*) är också första konsonanten i andra ledet i det andra substantivet (*v* i *vän*) och första konsonanten i andra ledet i det sammansatta verbet (*t* i *tog*) är också första konsonanten i första ledet i det första substantivet (*t* i *TV*).

Därför ska vi uppfatta ljudligheten mellan *lesbisk* och *Jannikes* (*isk* och *ikes*), båda attribut, och mellan *TV-kändis* och *pojkvän*, (*kän* och *vän*), båda substantiviska huvudord, som betydelseskapande.

Lesbisk och *Jannike* hamnar i samma kategori, liksom *TV-kändis* och *pojkvän*. Och därmed har den dolda meningen i rubriken, skrönan som säljer, blivit uppenbar: TV-kändisen tar över pojkvännen och Jannike blir lesbisk.

JAN ANWARD

Not: En jannike är en nyhetskröna om Jannike. En lyckad veckotidningslöpsedel kombinerar gärna en jannike med en christer och/eller en victoria. En tendens, som jag såg ett exempel på bara häromdagen (*Jannike brädr Victoria?*), är att också de enskilda skröna kombinerar Jannike, Christer och Victoria. Det hela påminner osökt om min ungdoms skräckfilmer från Hamner Productions: *Dracula möter mumien*, *Mumien möter King-Kong*, *King-Kong möter Frankensteins*. osv. Så bli inte förvånad när Christer lämnar Jannike för Victorias skull och Jannike gråter ut hos Efa.